

bi se dalo Srbiji dobiče na troške avstrijskega kmetijstva, zlasti avstrijske živinoreje. To ne sme biti, da bi se igrala naša zunanja politika vedno z življenskimi pogoji avstrijskega kmetijstva. Mi želimo gotovo mir s Srbijo, ali ta mir se ne sme uresničiti edino na troške kmetije. — To so možate besede nemških kmetov! Naši prvaki pa, ki se imenujejo tudi „kmetске stranke“, se pripravajo za — Srbe.

Dopisi.

Oplotnica. Dne 15. in 16. t. m. vršile so se v Oplotnici občinske volitve, pri katerih je zmagala v I. in III. razredu napredna stranka ali „Štajercijanci“, kakor nas zloglasni „Sl. Gospodar“ imenuje. V drugem razredu dobili pa so večino klerikalci. S temi volitvami je odločno končan boj, kateri se je bil od strani klerikalcev z vsemi dovoljenimi in nedovoljenimi sredstvi. Ako pomislimo, da so proti nam agitirali farji in duhovni iz vseh sosednih far, kakor: iz Konjic, Prihove, Köbl, sv. Jungerte na Pohorju, Zreče in Čadrama, in da tem nedolžnim gospodom, kateri si vsaki očenaš pustijo dobro plačati, ni bil pregrd in prestrm nobeden pot, moramo pač spoznati velikanski vtisk tega poraza, da smo dobili v tretjem razredu 46 glasov večine. V prvem razredu nam je pretela nevarnost do „srečke“, ali odločil je še v zadnem trenutku prihod gospoda Lovreca Potočnika iz Rogaske Slatine, kateri je, kakor obljubo, izpolnil svojo možato besedo. Čast in hvala vrlému g. Potočniku! — Imeli pa smo v prvem razredu tudi volilca, kateri se v Slov. Bistrici, kakor sraka šopiri v vseh nemških družtvih, napihuje se občinskem in okrajnem zastopu, kakor se smili tudi v šolskem svetu nemške šole. Videli smo ga v paradi nemškega gasilnega društva z opazljeno čelado na glavi in opazno pozlačen degen. Vsakomu, ki mu je znano koliko navalov od strani klerikalcev pod nadpoveljem privadranega Besenška in konzorcija je občina Oplotnica skozi 30 let pogumno odbila, mora se studiti do človeka, kateri da častno besedo, da gotovo pride in da se mu posebej brzojavno naznani položaj stranke. Bil si je v skrbi, da mu cerkvena oblast odpove zanaprej nakup sveč in da se mu od te strani tudi prepove postaviti štand za prodajo, ako voli, kakor je obljubil, z napredno stranko. Požrl je rajše svojo mož-besedo in njegovo sladko srce zlezlo mu je v hlače. Da so bili klerikalci svoje zmage popolnoma gotovi, razvidi se iz tega, da so si pripravili smodnika in tudi možnarje nabite imeli, katere pa so v četrtek zvečer v čast sv. Jožefu izstrelili. Čast naprednim volilcem!

Sv. Lovrenc na dr. polj. Tukaj smo imeli občinske volitve dne 9. t. m., pri katerih se je pri nas prvokrat za vero šlo (?); vzrok je, ker se še nikoli poprej ni nobeden mašnik v volitve vtikal in agitiral. Zatorej nas je presenečil naš g. župnik Ozmeč Jožef, ko je 7. t. m. sklical zaupni shod in nam naznanjal faroške metlje za kandidate ali za „Ausschüsse“. To vam je res izbran iz cele občine „aussus“ ker malo jih je med njimi, kateri razumejo za kaj da so izvoljeni; med njimi so prijatelji žganja prve vrste, ja celo zavoljo poneverjenja kaznovani. Le-ti bi naj, kakor hoče župnik, našo občinsko gospodarstvo vodili?! Po celi občini so bili prejšnji odborniki znani kot zaslužni večkrat izvoljeni možje, kateri so nas branili pred nepotrebnimi stroški v vsakem oziru in zategadel je sklenil župnik Ozmeč, da le-ti se ne smejo več voliti. Zatoraj je poklical 4 agente, da so na volišču agitirali, volilcem glasovise v kraj jemali in po sili faroške metlje zapisovali, zakar se bodejo morali še pri kaznenski sodnji zagovarjati. Med temi so se najbolj odlikovali: kaplan Kociper Tone, 11 krat kaznovani Fošnjarič Martin (to je poštenjak in ne zavidamo fajmoštru, ako se more na take ljudi opirati, ako hoče faroške metlje v odbor spraviti). Tudi Štefek Osenak, možnar, si je pri volitvah kašo skuhal, katero bo gotovo na Ptuj pihal. Zmagali so klerikalci na celi črti in so vpili na volišču: živeli klerikalci! Ali ta zmaga je klavarna, ker smo mi predložili proti nepostavni volitvi priziv, zatoraj ne bode kruha iz te moke. Takoj so klerikalci to velikansko zmago telegrafirali „Gospodarju“. Ako ste res posteni, tedaj tudi naznanite, s kakimi sredstvi

ste zmago dosegli. Naša občina je bila dosedaj složna in to ni bilo prav našemu župniku, zatoraj je vsejal seme prepira med nas; misli menda župnik Ozmeč, da je to zapisano v svetem pismu? Po besedah Jezusu in Janeza nikoli. Mi smatramo po naši pameti, da občinske volitve nimajo z vero nič opraviti, zatoraj si tudi ne bomo nikoli pustili faroške metlje v občinski odbor vsiljevati. To si zapomnite, župnik in kaplan! Se priporočamo na straži ostajoči, politiki ne vdani farani.

Štolnine.

(Naprej in konec*.)

Ako prigljajo naši prijatelji v „Štajercu“ objavljene postavne štolnine z onimi svotami, katere so morali proti postavi župnikom plačevati, razumel hode vsak kmet, kako se ga je čez uho udarilo. Kmetje pa bodejo tudi izpoznali, kakšen namen ima klerikalna volilna gonja. Vera je v nevarnosti, vpjaje duhovni gospodje in njih pomagači; v resnici pa se gre edino za moč in denarni žakelj duhovništva. Kmetje naj bi volili klerikalne slamnate možje, da bodejo ovce zopet v župniških strižene. Klerikalci jamrajo o slabih časih in vendar prestopajo štolninske določbe. Ali vidiš, kmet, to jasno sleparijo?

Popisati hočemo še nekaj postavnih določb štolnine: Za peto koralno dušno mašo mora dobiti župnik 2 K 40 h, vsakdo od zahtevanih levitov pa 82 h (ako se levita ne zahteva, torej nič); vsak posvetni ministrant mora dobiti 10% h (katere pa župnik večidel za se pridrži).

O zvonenuju v vaseh.

Za prvo celo zvonjenje z vsemi zvonovi za vsako uro K 157½, za drugo in zadnjo 44 h. Vsakemu stoji prosto, da pusti med in pred pogrebom kolikor hoče dolgo in na kakšni način zvoniti. Za pol ure se plača le polovico, za četrto ure le četrtno omenjene svote.

O mrliških odevjah na parah.

Za lepo žametno . . . . . K 210
za navadno iz blaga . . . . . — 53
ako se pokrije glavni oltar črno 315
ako se pogrne črno odejo s križem v cerkvi z 12 svečami 210

Za grobno mesto se plača za odraslega bogatega človeka K 122½, za odraslega revnejšega K — 52½, za otroke pa le polovico (do 9. leta). Za napravo groba je plačati mrliškemu kopaču:

pri bogatih . . . . . K 210
pri revnih kmetih 156½
po zimi . . . . . K 210
po leti . . . . . 122½ — 63.

Za otroke (do 9. leta) zopet le polovico. Iz vsega tega je razvidno, da danes ne računajo samo fajmoštri, temveč tudi možnarji preveč. Kakoršen je fajmošter, tak je tudi možnar. Govorijo o blagostanju kmeta in o krščanstvu, gre se jim pa edino za visoke štolnine. Pustite mi moje in dajte mi svoje, je njih geslo. Kmetje, vi veste tedaj, kaj morate župniku in možnarju reči, ako pride po volilni listek?! Proč z izkoriščanjem!

Vprašanje je zdaj še: Kakšno postavno varstvo ima prebivalstvo pred nepoštenim računanjem štolnine? Postava od 7. maja 1874 R.-G.-B. št. 50, pravi: Po navadi ne sme biti nobeno župniško-uradno dejanje od naprej-plačila štolnine odvisne. Prestopke štolninske postave sme kaznovati okrajno glavarstvo po zaslisanju ordinarijata z denarno globo 200 K. Ako bi tudi to ne pomagalo, sme posvetna oblast zahtevati, da se dotični duhovnik iz službe odstrani.

Kmetje! Reklo se vam bode, da so te postavne štolnine prenzike za današnjo draginjo. Ali zakaj pa bi moral kmet duhovnemu gospodu za vsak korak še posebno plačati. Okrajnemu glavarju se vendar tudi ne plača še posebej njih uradne čine. Župnik ima istotako svojo plačo in druge svoje dohodke, on stanuje v davka prosti hiši, medtem ko mora kmet težko delati in davke plačevati; zakaj bi moral kmet svoje denarje vedno v farož nositi? Kristus in njegovi apostoljini vendar tudi niso denarje zahtevali?

V katoliški deželi Bavarski je štolnina že davno odpravljena. Zakaj pri nas ne?

Kakor so klerikalci sovražniki cesarja Jozefa II., ki je kmete hotel osvoboditi, tako so tudi sovražniki kmetskega stanu, katerega hočejo s tem volitev zopet v svoj jarem spraviti. Klerikalizem je najnevarnejši sovražnik kmetskega stanu. Da kmetje pri volitvah na svojo stran, delajo klerikalci gospodarske obljube, ki jih ne morejo nečjejo nikdar izpolniti. V odločilnem trenutku pa izdajo kmeta. Oni hočejo kmeta le vladati in izkoriščati. Dokaz temu prestopki štolninske postave. Končni cilj klerikalne volitve agitacije je: da umen naj kmet ostane, da bode plačeval; reven naj ostane, da vladajo klerikalno.

Novice.

Čenjenim prijateljem naznanjamo, da smo v tej številki mnogo gradiva, za mnoge dopisov, na stran položiti. Dogodki zunanji politiki so tako važni, da se morajo obširneje nanje ozirati. Prosimo tudi, da se zjaj poročila kolikor mogoče na kratko postavijo.

Čitateljem na znanje! Od raznih strani nam prihajajo vprašanja, zakaj ne prinašamo nobene vesti glede vojaških zadev. Povedati moramo, da naš čitatelj, da se v danjih razmerah ne sme pisati ničesar o vojskem gibanju, ker bi nam oblast to takoj confiscirala. Torej nismo mi krivi . . . . .

Prvaško veleizdajstvo dokazano! Listi ročajo sledečo naravnost v nebo vpjajoče ročajo Ljubljanski prvaški denarni vodji (torej zveze prvaških posojilnic itd.) dovolili Srbiji 20 reči dvajset milijonov kron posojila. Od te svote je 10 milijonov baje Srbiji že plačalo . . . . . Mi avstrijski državljani skoraj pred vojsko s Srbijo. In prvaki naše denarje za nam sovražne Srbe. S kranjskimi krajarji torej, katere nalagajo zaslepljeni avstrijski ljudje v prvaške posojilnice na Štajerski Koroskem in drugje, podpirajo prvaške veleizdajalci naše smrtno sovražnike. Ne samo z besedami, ne, tudi z dejanji jih podpirajo! Ali ni to veleizdajstvo? Slovenski sinovi bodejo morali morda kraljevati v boju proti onim Srbom, katere podpirajo prvaški posojilničarji z denarjem. Slovensko ljudstvo, vzdrami se!

Kje so izdajalci? Vlada potrebuje zdaj vojaško (rekrutno) postavo. Kajti ko bi bili najzagrizenejši prijatelji miru, pripravljene morali vendar biti. V takem trenutku, ko je zdaj naša država, je treba vladi sredstva vse dovoliti. To se je tudi zgodilo! Zanimivo je pri temu le dvoje: Prvi to, da jo je ljubljanski župan Hribar popihal, ko je bilo treba glasovati. Hribar pa je vodja prvakov. V slovenskih poslancev je torej dokazal, da so sovražnik Avstrije. Tisti Hribar, ki je v Ljubljani sam klical vojaštvo, da v septembru zločinskim nemirov konec naredi, izjavil se je zdaj proti vojaštvu, ker se proti Srbiji. Kaj porečejo k temu prvaški posojilničarji in koroški, ki sedijo v enem in istem klubu s Hribarjem?! Ali prvaški poslanci tudi v največjem prijateljstvu s češkimi radikali. In ti češki radikali so izjavili, da glasujejo proti vladini vojaški zahtevi in da bi postala vsa sredstva, da bi jo onemogočili. „Živio je ja“, to je geslo teh ljudi. Sramujmo se prvaški poslancev . . . . .

Tožbe proti uredniku K. Linhartu so postale zdaj nekaka specialiteta prvaške gospode. Izdajalska prvaška gospoda menda misli, da se s tem zagrenila uredniku Linhartu vedno naprednega dela. Pa se zelo moči! — Znano, so ptujski prvaki po 13. septembru namili Linhartu sodnji, češ da je prestopil v svojo po raznih paragrafi. Pri prvi obravnavi bil Linhart tudi na 8 dni zapora obsodjen. Prvaški listi so prinesli to vest z velikansko veseljem. Ali veselje jim je kmalu minulo. Doktor Linhart je bil namreč je zato obsodjen, ker se njegove priče niso zadlišale. Pritožilo se je vsled prvo okrožna sodnija v Mariboru razveljavila prvo obsodbo ter izročila celo zopet prvemu sodniku. Zljaj so bile tudi

* Glej „Štajerc“ štev. 11. z dne 14. marca 1909.